

Předkládaná práce se věnuje srovnání protirežimního jednání v ČSSR a NDR po roce 1968. Jde o komparativní studii, která se soustřeďuje především na tři základní tematické oblasti. Nejedná se však o ucelený přehled dějin opozičního hnutí ve srovnávaných zemích. Po nástinu stavu bádání, přiblížení základních archivních pramenů a následně i metodiky vypracování této práce, se autor zaměřuje na otázku typologizace protirežimního jednání. Důraz je přitom kladen na potřebu vzájemného propojení kategorizačních pokusů s individuálními aspekty opozičního postoje. Značná pozornost je věnována rovněž otázce společenského zakotvení opozičního jednání a hledání klíčových faktorů přerodu společenského odmítání v opozici.

V rámci prvního tematického okruhu odpovídá autor práce na otázku, co vlastně vedlo jedince k rozhodnutí, angažovat se proti režimu KSČ resp. SED. Mnoho prostoru je tak věnováno komparaci rozličných předpokladů protirežimního jednání v obou zemích s cílem zmapovat složitost opoziční cesty. Na základě provedených rozhovorů, materiálů státně bezpečnostní a opoziční provenience a v neposlední řadě odborných textů a zveřejněných pamětí posuzuje autor vliv rodinného prostředí, individuálních a sociálních předpokladů, zákona akce a reakce, skupinové dynamiky a konečně také význam historických událostí a zlomů ve vývoji obou společností. Z provedené komparace vyplývá, že v obou zemích hrála velký význam skupinová dynamika a zákon akce a reakce, neboť režim interpretoval jakýkoli pokus o nezávislý projev jako potenciálně nepřátelský. S přihlédnutím k životním osudům jednotlivých představitelů disentu se zřetelně ukazuje, že opoziční postoj byl v konečném důsledku vždy záležitostí individuálního rozhodnutí, a velký význam zde hrály náhodné setkání, četba knih a zážitky z ustavičného rozporu mezi oficiálně proklamovanou a skutečně existující realitou.

Jaká byla míra vzájemné informovanosti jednotlivých představitelů opozice obou srovnávaných zemí a k jakým konkrétním kontaktům mezi nimi docházelo? Tyto otázky tvoří jádro druhého tematického okruhu, ve kterém se práce podrobně věnuje rozličným projevům vzájemné solidarity v 70. a 80 letech minulého století. Cílem však nebylo pouze přiblížit vzájemnou percepci, ale zjistit i intenzitu zájmu o události, které byly pro dějinný vývoj sousedící země něčím zlomové.